

JAUNIMAS

GEGUŽĒS M.

1911 M.

Rr.

Jaunimas

Mēnesinis laikraštis skiriamas jauniešiem.

TURINIS: 3mogaus lobiai. — Lietuvaitės ir šios dienos jų išdirbiniai. — Apžvalga: Koks mūsų padėjimas; Įpatingas vienas Prūsų Lietuviu kaimas; kaip tuo tarpu geriausiai patenkinus augštesnius palinkimus; reikia mums vadovų; Gumbinės Lietuviu Draugija; Tilgės Lietuviai; Lietuviu susitelkimas industrijos tikstu; penktoji Lietuviu Dailės Paroda Vilniuje; netekom vieno dailiniko; nauji Lietuviu laikrašciai. — Pasikalbėjimai: Ar kūdikius reikia mokiti pirmtau vokiškai ar lietuviškai? — Kaip tapti drąsesniu ir iškalbingesniu? — Kaip pasirinkti tinkamą moksto šaką? Ir tt. — Iš leidėjo-rašytojų puses.

3MOGAUS LOBIAI.

Ira visokiū turtū: kilnojamū ir nekilnojamū, gīvū ir negīvū. Vieni turtu skaito laukus, trobas, kiti vandenī, gīvulius ir visokius daigtus. Viskas, kån žmogus gāli naudoti, gāli būti ir jo turtu.

Seniau dār-gi žmogus pats būdavo gana dažnai kito žmogaus turtu, kaip šiandien dār gīvulis. Nors dabar to jau nebėra taip tiesiogiu būdu. Mūsū laiku žmogus beveik visai aiškiai ĩra iškilės iš viso to, kas gāli būti vadinama turtu. I žmogū žiūrima kaip ĩ teisėtā visokiū turtū sāvinkā.

Bet rodos kad pirmasis ir paskutinis žmogaus rūpesnis ir ĩra tik, kaip ĩgijus turtū. Ir skiriasi žmonės vien pagal tai, kokiū turtū vieni arba kiti ĩieško. Tūli nori turėti daug laukū, kiti visokiū prekiū, daigtū, ir tt. Bet beveik kiekvienas geidžia

kuo-daugiau piningū. Tie, rodos, ģra ģrankiu vi-sokiems turtams ģģti.

Priežastis tokio turtū troškimo labai aiški. Žmogus nori padidėti. ģra tai tarsi šaknis jo noras. Augti, tai ģģ reikalāvimas jo esišės. O turtū turėdamas žmogus tikisi tokiu didžiu, koks didis ģra jo turtas. Su turto augimu patsai tikisi augās. O ir retai kas bando išaiškinti, kad tai ģra tikras paklīdimas. Visuomet dār žmogus ģra skaitomas didžiu, kurs daug turto turi. O būtu tas žmogus ir kaži-koks menkas. Per daug dār sveria nūdien tai, kas regima, kas matėrijāliška.

Dār nei nežiūrima labai aštriai, kokiu būdu turtai ģģti ģra. Rods sāko žmogū dorai didinant turtā, kuomet jis ģģ iš gamtos augina arba sutveria. Bet tūli krauja turtus, jū iš kitū pasiplėsdami kiek ģmānādami; ir jiems tai gudriai dārant, nieks jū nevadina nei vagimis nei plėšikais. Dār juos gerbia, ģpatšiai, jeigu jie daug turi turtū. Pātis valdonai draugauja su milijonėriais, nors būtu tie ir atvirais plėšikais ir kitū žmoniū skriaudėjais buve.

Bet aplamai ģra peikiamas tas turtas, kurs nėra augintas, nėra pelnītas. O peikiamu niekas būti nenori. Iš ko matīti, jog žmonės dār ir kitū dalīkū nori, ne vien turto. Nori pagarbos, nori, kad kiti būtu jiems patogūs, nuolankūs, nori kitū pagālbos, šelpimo, slaugīmo, net meilės, sąžinin-gumo, ir tt.

ģpatinga, kad taip žmonės nori, kas kitū ģra, kad tokiu būdu žmogus žmogui labai pastoja rei-

kalingas, kad vienas iš kito gāli turėti, kas jām labiausiai tinka.

O nėra tai turtai. Tatšau visa-tai patirti ģra smagu. Dār ģģgiai todėl žmonės viso-to taip ir nori. Tām smagumui patirti, žmonės vien ir nori turtū. Nėra svarbu jiems tik turtū ar piningū sukrauti, bet kad jais galėtū turėti visokiū smagumū, ģvairiū labumū.

Žmonės nenori taip turtū, kaip lobiū. Turtas dār toli nėra lobis. Kas turi daug piningū, o nori pagarbos, kurios žmonės — gāl kartais — jām neišreiškia, jis tikisi esās vargšu. Piningai jām tebus lobiu, kuomet jie atneš jām geidžiamājā pagarbā.

Visi turtai todėl tik tuomet teturi vertībės, tik tada pastoja lobiais, kuomet jie žmogaus jausmus sukelia, jo pageidimus, palinkimus, troškimus kaip-noris patenkina. O pagaliaus, visi regimi turtai tūliems žmonėms virsta vien tarpininkais lobiams ģģti, kurie nebeturi jokio regimo turto žimio.

Gāl šiandien žmonės daugiau negu seniau vien tik ir nori turto, jeib kiti žmonės jiems padarītū džiaugsmo, juos "gerbtū", juos "mīlētū", jiems būtu "teisingais", "sāžiningais", visaip juos šelptū, gelbētū, ir tt. Žmonės jieško lobiū kitū žmoniškume.

Taip ģra beveik visai apsivertes žmoniū turtū troškimas. Nebėra tai taip geidžiama, kas matīti, kas aplink žmogū ir po žmogumi, bet kas žmogūje, kas asmens vertībė ģra. Tik vis dār pirmiau tai, kas kitame, ne kas

patšiam ģā. Kġto vertġbġmis ŗmonġs nori pasġdzaugi. Ir taip pasilieka tarsi plġšġkais.

Gero noro ŗmogus negeidŗia, kas kġto ģā. Bando pats savo dirvoje auginti savo lobġ. Tai esti: gero noro ŗmogus ŗiŗri, kaip patŗiām kuovertesniu pastojus, kaip savo vidġje iŗauginus tikrus ŗmogaus lobius.

ŗmogus ģā tarp viso, kas pasaulġje regimai apsireiŗkia, augŗtŗiausiai stātomas. Bet ġis iŗtikrġjġ tik tuomet tebus tikrai prakġlnus, kad bus jame ŗmoniŗskumo lobġu.

Tuo tarpu tġ daugis dār neġiesko. Dār turiai ir kitġ ŗmoniġ ġiems iŗsrodomos gerġbġs ģā ġiems brangiausi dalkai. Ir tġ tik mġžumā prapuldġti, ģā ġiems didesniu nuostoliu, negu kokġ didġ savo vidaus vertġbiġ pamesti. Melo ŗodġ iŗstarti arba ir kitaip savo vidaus lobġ mġžinti, tġliems nġra dār taip skaudu, kaip nors vienā skatikā prapuldġti.

Bet ģā ir tokiġ, kuriems nġra taip labai svarbġs turiai, kuriems nerġpi pirmiausiai, kad kġti bġtġ ŗmoniŗski, bet kad pātġs tokiais bġtġ. ġie rġpinasi vien tuo, kokie jausmai ir palinkimai, kokios mintġs juose ġġvena, kaip ŗviesi sāmōnġ ir iŗsmintis, koks stġprus ģā protas, kokia didġ ġġ meilġ ġ kitus, kokia galinga ġġ valġa, kokia skaisti ġġ sġzinġ. Tai ġiems ģā ŗmogaus lobiai.

Juos auginti, tai tat ģā, kas tġliems nuolatai rġpi. Ir vien tuo tikslu, kad kġtiems teiktġ dŗaugsmo, palaimos, ġeġ ir kġti iŗsmoktġ branginti ŗitus lo-

bius ir juos savġje auginti, augintġs visi su viens kitu lenktġniuodami kartu pralobime ir duosningume.

Vidġnas.

LIETUVAITĒS IR SġOS DIENOS Jġ ISDIRBINIAI.

Turtingesniġ luomġ lietuvaitġs lanko daugiausia miesto, bet gana dġžnai ir kaimo tik mokġklas. Tik tuomet vis dār eina ġ miestā "Bildungos" parsineŗti. Mokinasi ġpatŗiai skalbinius ir drobinius pasisiġti ir apsiuvinġti. Gana didis tai skirtumas priġs praeitus laikus. Tuomet motinos mokġdavo savo dġkras, kaip ġos mokġntos buvo savo motġnġ. O kiek palġkdavo viena karta kitai, vienu ŗodŗiu nepasġkġsi. Dabar tai to nġra. Lietuvaitġs eina ġ miestus, ir iŗsmoksta nors ādatā nutverti. Bet visa ġġ nelaime prasideda, kad ima visokius niekutŗsius rġŗtais apsiuvinġti. Imsime paveikslui parodos slostŗiġ (Paradehandtuch). Gauna mergaitġs ġ rankas audimā, ant kurio kiekvienas brġkis papieŗtas ir ġām spalvos parinktos, pagaliaus dār koks Vokietŗiġ ŗodis ŗraŗŗtas. Viskā gerai apsiuvus, ġau ir kaŗin koks dār nebġtas pagrozġnimas namams ŗtaisġtas. Paskui namġj pakabinatas, ritā vos pabudusġiai, raudonomis arba kitokiomis varšomis ŗaukia nuo sienos: "Guten Morgen" (ġabā ritā). O ġeġu nġra tŗe ŗodŗiġ, tai tikrai visokie nemanġti vingiai arba vaizdeliai, kurie visiŗkai nepritinka prie kġto namġ papuoŗŗimo, ir kaip kokie pasiŗiauŗŗġliai prie sienos sġu timso. — Bet nevien tokie slostŗiai bet ir margai iŗsiuvinġtos staltiesġs ir kġti dalkai dġkrġ pargabenami ġ tġvġ namus, kaip, paveikslui, visokiġ reikiamġ ir labiau nereikiamġ ŗŗklodeliġ ir pagalvātŗiġ sġdinei (sofai), kurie taip iŗgrozġinti, kad nemanġk ant ġġ galvos ŗzdġti. Pagalvātŗiai tġra — pasġjiŗrġti. Dār dirbami ir medġje visokie iŗsrantġmai. O bġtġ ġie naudingġi nors rankai iŗmiklintġ, kad nesimġtġtġ paskui visuose pā-

Saliuose. Kito gero iš visų tų darbų nėra. Ir visas mokslas tėra išmokymas tai atlikti, kán kiti ĩra sumáste ir priruoše. Mergáitei nelieka nieko nei piešti nei spalvas pasirinkti pagal jų sutarimą, nei pátsiai spresti, kas gražiau, kas prastiau išveidži. Viskas tai jau fabrikose atlika. O kokie dár tie piešiniai, kuriuos reikia šilkais apsiúti! Líg tik tám sumárginti, kad sudarkius visá prigimtá skoní.

Išmintingesni Vokietšiai jau pradėjo atsipeikėti ir mesdami naujoviškus pávizdžius grįšta pas senovės raštus ir išdirbimo būdus. Bet Lietuvaitės dár vis eina pasimokíti, kaip savo namus "grožinti" išmintingųjų peikiama is niekais. Ir taip save ir savo namus vis atbulin traukia ĩ niekingumá.

O mes turime iš ko pasimokinti, turime ĩvairiú pávizdžių. Labai daug apsiuvinėtų senų pápetšiú, daug perdrobiú, skepeteliú, apíakliú, žuržtú su faustais ir išútais pakraštšiais. O pagaliaus juostú ir pákéliú. Iš tše turi prasidėti Lietuvaitės dárbas. ĩra tše ĩ baltá audimá išúti apstatai, ápkakliai, aprankiai. Tai vien baltai, tai vél margai. Pagal juostas galima labai gerai išmokti spalvas suskirti.

Kas savo namuose nebeturi juostú, tám dabar ĩra parodose progos jas pasijúrėti ar ir nusipirkti. Tše ĩra ĩvairiausi rástai túleropose spalvose. ĩra ir juostú su žodžiais. Bet tokios ne taip svarbios, jeigu nebútú tše ĩausti ar ĩpatingi lietuviški sakiniai arba dainelės. Gana dažnai žodžiai imami iš kokiú vokiškú pávizdžių knígutšiú arba ir koks pusiausláviškas giesmės posmelis laudžiamas. O tad nėra jau tše ir jokio lietuviškumo, ir jei ne spalvos ĩpatingai sudėtos, tai tokie išdirbiniai tikrai niekai.

Pasinaudojant gražių juostú ir kitú išdirbiniú pávizdžiais labai gerai bús galima skoní auginti. Išmokama veikia išrasti, kas sutaria, o kas ne. O pagal tai auga visas grožės nujautimas ir supratimas, kas pritinka, o kas nepritinka. Skonio auginimu tiesiog žmogaus širdis

skaidrinama. Rodos tai tikresnė „Bildunga“ negu ta, kuri dabar jieškoma. Nės bús atsirádusi dirbant, tai esti, ji bús augusi.

Gál túli manís, tai veikia te turėsime vis tik tuos patšius pávizdžius, vis tik tuos patšius raštus. Bet negáli būti taip. Kol mes tik nusijúrėdamos siuvinėjame, mes berods nieko sumaníti neišmokstame. Bet kad pátsios pagal senuosius pávizdžius kán susimániosios dirbsime, tad augšime nuojėgá išrasti. Ir vis daugiau sutversime vaizdeliú, linijú, rástú. O kas gražiau, jie bús auge iš dárbo mūsų senutšiú pirm šimtmetšiú pradėto. Tatšau nebús tiktai senoviški, bet naujausieji. Nebús kaip senieji sustinge, apmire. Bús gáivinti mūsų jausmais ir mūsų viltimis. Mūsų širdis gál jais apsiiektiš. — O visur galėsime tokius raštus užsiúti, kur tik pritinka. Sakis mums tai lietuviškasis mūsų nujautimas.

Rita.

AP3VALGA.

Koks mūsų padėjimas. Pršú Lietuvos ĩra labai gvas noras, kad būtų tarp mūsų kitaip negu líg šol, kad nebútum vangús, tokie maži, menki, silpni, kad būtų kaipo Lietuviai šviesnesni, stipresni, tvirtesni. Ir vie naip ir antraip bandoma tai pasiekti. Vienok rodos, líg nenori tai pasisekti. Priegastis be abejonės tame, kad nemátome aiški ai savo padėjimo. Ir dirbame beveik vis iškreiptai. Lietuviai, kurie toli nuo mūsų gyvena, kartais dar-gi máno, mes esá kokie laukini, be jokio mokslo. O dálika visai kitokie. Labai daug mūsų Lietuvii ĩra taip toli parėjusi, kad jiems atsirá-

des ĩra reikalas dvásiško maisto jieškoties. Bet mes priversti, ar norėtume ar ne norėtume, sáu gaivinimo semties iš svetimú šal-tiniú, tai esti dvásiškai maftinties Vokietšiú kultúros vaisiais. Kad taip ĩra, tai túliems rodos Vokietšiú nusikaltimu. Ir pagal tai pasidáro ne tik keli Vokietšiú nekestojais ir su savo nekanta priešVokietšius tikisiesá didžiais Lietuviais. Líg taip jau ir būtų! O iš to nieko gero neišeina. Kaip dažnai mán guodės Lietuviai, kad nėra jiems doró ko lietuviški pasiskaitfti! O kán turime, tai ĩra tik labai menki dá-likai, kuriuos veikia esi atlieks. Ir vis atsieina kreipties ĩ Vokiet-

Siū raštus. Kas tai norėtų ir ginti? Sveikas ir girtinas fra noras dvąsiškai augti.

Įpatingas vienas Prūsų Lietuvos kaimas.

Neseniai apsilankė pas mane vienas buves mano mokytinis, kurs dabar kokiame Lietuvių kaime fra mokitju. Ir pāsakojo, kaip labai jį to kaimo Lietuvių jaunieji nustebine fra. Beveik visi jie labai fra linke i mokslā. O ne tik taip pavirtutiniškai, bet su noru mokinties. Taip paveikslui, vienas vaikas, ar 16 metų, lankes tiktai kaimo mokiklā, esās pasirūpinęs knigā Lotinū kalbai pasimokinti, ir jā be jokios pagalbos taip išmokes, jog skaitās lengvuosius Lotinū rašitjuos. Kitas, jau užauges vīras, rātšius, fra Baznyczios historijā studijāves ir tše nepaprastā žinojimā iģjes. Kiti esā linke i kitas mokslo šakas. Ir ateina pas jaunājį mokitjā su visokiais klausimais. Išeinās taip kartais pasikalbėjimas su kaimo žmonėmis kaip su mokytisiais. Visā savo žinojimā iģtjo tie žmonės sekdamū savo palinkimus o naudodamies Vokietišū raštais. Tas jaunasis mokitjās nemoka lietuviškai, bet pažįsta Siek-tiek Lietuvių historijā.

Kaip tuo-tarpu geriausiai patenkinus augštesnius palinkimus?

Kas belieka mums dariti? Be abejonės rūpinties, kad atsivertū prie mūsų vis daugių Saitinių augštesniems palinki-

mams patenkinti. Berods negalima to ūmai padariti. Nėra prie mūsų dār daug rašitjuų, kurie gālī pātīs kån svverti. Vertimai iš Vokietišū kalbos fra beveik be vertibės. Visi mūsų jaunieji gālī pātīs skaititi Vokietišū rāštus. Visai be svarbumo mums fra rāštai pradiniām mokslui, kadangi toks kiekvienām moktikloj, berods Vokietišū kalba, teikiamas. Taip prisieina mums rūpinties vīriausiai gilesniais žmogaus palinkimais ir norais, paveikslui, noru giliau iģvelgti i gyvenimo slėpinius, i žmogaus ugdavinius, ir tt. Tiems dalikams nereikia tiek visoko isikālti, kiek budriai pasekti savo patirimus. Ir rāštai teprivalo pamokinti, kaip tai kuo-geriau padārius. Užtenka tām ir mazinesniū veikalū, kaip jie tuo tarpu Lietuviams svverti ir tēra galimi. Taip augštime žmoniškājā givibe ir iškilsime doriškai. O tad patvirtėsimė ir kaipo Lietuviai ir su laiku atsiras tarp mūsų žmoniū, kurie galēs teikti mokslus iš savo išmānimo ir Lietuviams rāštus rašiti. Bet kad mes sūversime niekingus raštus ir jais pasinaudosime, mes nesigaivisime bet žavisimės. Ir mūsų bus gālas. — Ira jau Siek-tiek gerū rāštū. Ir Prūsouse iš Keliaujantšiojo Knigino jū galima pasiimti. Vienok daugiau prie skaitimo rāgina rāštas, kurs vis iš naujo lankosi, kaip tai "Jauimas". Jis turėtų kiekvieno jauno Lietuviū, kiekvieno jau-

nos Lietuvaitės būti skaitomas. Kuo-daugiau tai nusiduos, tuo-daugiau jis skaititjoms ir pradēs. Bet skaititjoi neturėtų vien jį skaititi, bet jām dār apreiktū, kas jū vilgtis ir lūkestis fra, kas juos slėgia, o ko jie laukia iš gyvenimo. Taip "Jauime" susiglaustū tarsi visū jaunūjū givibē, ir iš tos galėtų pasidariti pavienies skaititjoms daug gaivinimo, tikras pavienio žmogaus palaiminimas. Rodos visai nėra abėjotina, kad pirmiausia sālŕiga mūsų gyvenimui pakelti fra skaitilingas susitelkimas jaunūjū aplink "Jauimā". Jo rašiniai galėtų būti jaunūjū sueigose paskaitomi ir aptariami. O kadangi "Jauimas" pareina kas mėvesi, jis pasidāro tarsi kviesliu susieti ir pasikalbėti. Taip draugaudami išlengvo dvąsiškai paugsime, pastosime lo-bingesni ir drāsesni, ir galėsime toliau visaip darbuoties tarp Lietuvū, steigti visokias draugijas, visokiū būdu auginti Lietuvū turtus ir lobius. Tuomet bus, kuomi galima gaivinties, patenkiti augštesnius palinkimus. Tik nesipamirškime: pirmok galima kitus gelbėti, atlikti koki gerā darbā, reikia patšiam būti paaugusiu, ne taip kūniškai kaip dvąsiškai. Be to visi mūsų darbai bus, kaip labai dāgnai lig Sol, tik vaikū žaislai, žmogaus ne verti.

Reikia mums vadovū.

Tai visur matoma, kur tik žmonės gyvena. Visur tikriems naudingiems darbams reikia išaugusiu žmoniū. Mums jie įpatšiai reikalingi. Beveik visai neturime tokiū, kurie mokėtų vadovauti. Politikoje rodos nėra nei vieno. O kitame vo vienas ar antras. Aiškiai tai matiti, kur bandita kokiā draugijele steigti. Vos prasidėjus draugijai stoties, jį jau ir griūva. Taip pirm keliū metų rodēs, kad atsirās žibuose Giedotojū Draugija, bet viskas dinga. Vos metai prašoko, kaip Kretingoj ir Piktupėnuose pradėjo Lietuviū choras giedoti ir vėl nutilo. Chorū žmoniū buvo, bet nebuvo vadovū Lietuviū. Viena "Birutė" išliko (Sale Tilgės Giedotojū Draugijos) su savo, nors ir labai magu choru, bet jį veda Vokietiš Niemann. O fra Lietuviū, kurie gālī vadovauti. Parodo jie tai Vokietišū draugijose. Beveik kiekviename kaime, kur fra Vokietišū draugijū, fra pirmininkas Lietuvis, ir gana dāgnai ir Vokietišū chorus mokina Lietuviai. Ir vėl matiti, kad reikalinga mums auginties iš pat esībės Sakniū, kad nebūtume kaip kokie tšiepai iauginti i kitus medžsius ir tše neštume vaisiū.

Gumbinės Lietuviū Draugija.

Malonu fra girđėti, kaip Gumbinėje susitvėre Lietuviū draugija, kuri kas savaitė vienā kartā susieina. Ir susiejusi skaito ir

kas mēnesī "vākarā" surengia, kame dainuojama ir vaidinama. Choro berods dār neturi, bet gāl ir tas jiems priaugš. Iš viso, kas pastojo apie tån draugijā zinoma, galima viso gero lūkēti. Ira tše be abejojimo žmogus, kurs moka vadovauti. Bet rodos dār viena priezastis ten draugijai svarbi pasidārē. Berline, paveikslui, nēra tikro Lietuviū Draugijos vadovo, o ji tik gyvena. Ira berods tše keli givi Lietuviai. Bet daugiau padāro tai, kad Lietuviai Berline aiškiai jautšiasi tarp sveltinū ir todēl renkasi draugijon. Taip rodos kitātautšiai privertšia Lietuvius būti daugiau saviškais. Ta priezastis gāl veikia ir Gumbinēj. Netiej, Lietuvoj, Lietuviai nesiprātina tarnauti viens kitām, laikties saviškū.

Tilžės Lietuviai.

Ipatingas dalikas, tuo žvilgsniu, pastebimas Tilžėje. Gana daug tše ira Lietuviu. Tūkstantis su viršum net skaitosis tokiaks, bet namuose lietuviškai kalbantšiu bus gāl tris kart tiek, o lietuviškai siek-tiek mokantšiu menkiausiai 10000. — Bet kaip jie gyvena, labai ira nuostabu. Seniejji, ipatšiai buvusiejji dimstininkai (dvaronis) ir didesni ūkininkai, atitrauke Tilžēn su sūi ligiais draugauja. Lankosi, surengia vaišes ir kalbasi lietuviškai. Net malonu klausities. Nēra skaitlingos tokios sueigos. Tai kartais 10, gāl ir 20 susieina. Nēsa tik senesni pažistami te-

kvietšiami. Su naujaisiais re-tai tesusideda. Lietuviai neješko savūji. Ir lietuviškasis jų gyvenimas teapsireiškia tik namuose. Kuomet Lietuviai iš jų išeina ant gatvės, jau jie ir nebēra Lietuviais. Berodsūdnen susitike su pažistamais Lietuviais nors drāsieiai lietuviškai kalbasi. Vienok šiaip nesirodo Lietuviais. Savo lietuviškumā jie tarsi savjje paslēpe laiko, lig ji nešti turētū tik kapuosna, lig jām nebēbutū giventi šiaame pasauljje. Ir nebūtšiau nieko patfres iš to Lietuviu gyvenimo, jei ne iš neftšiu būtū tai atsitikus. — Dār ir tai ira ipatinga, kad minimose vaišēse ira ir jaunūji. Bet vos visiems susirinkus, jau visi ir dalinasi, seniejji viename kambarrj šnekasi lietuviškai, jauniejji kitame vokiškai. — Toks Lietuviu gyvenimas Tilžēj eina gāl jau taip ilgai kaip Tilžē miestu ira. Ir tik nuo 1895 m. rādos šale jo jaunūji draugāvimas Giedotojū Draugijoj. Iš pradžios beveik kas savaite vienā kartā susiedavo, bet pastarais metais lig 100 kartū per metus, ir mokinosi giedoti, dainuoti, lošti. Dabar du metu su viršum pagal "Giedotojū" paveikslā susieina nors ir ne taip regulāriškai ir draugijos "Birutės" keli draugai. Bet šis jaunūji draugāvimas tatšau dār neistengē Lietuviu daugiau suteikti. Giedotojū Draugijos sānariai ira, kelis išēmus, žmonēs, kurie Tilžėje sau duonā pelnosi, tai esti, kurie nepareina

iš turtingūji Lietuviu. Tūju vaitakai retai teprisideda prie tokiū kaip Giedotojū Draugijos darbū. Nēsa Lietuviu ir esama "aristokratū", dikūnū. O tån dikikūmā padidina dār vokiškumas ir augtesniū mokiklū lankimas, gal dār ir "spėjimas", būk vis dēlto Lietuviai einā galop. Tik savo "Sven-tēmis" Giedotojū Draugija siektiek istengē ir tokius i didžia Lietuviu sueigā itraukti. Ir tūli tše susiārtino, kurie seniau nepaszino. Tatšau iš senūji dār nestrādo bandimo Lietuviu gyvenimā givensniu ir itekmingesniu padariti. Priezastis aiški. Lietuviams reikia saviškumo auginimo, reikia daugiau didibēs, daugiau veiklios meilēs i botšiu palikimā, reikia noro auginti sūu tarpimo sālignis. O visi tokie reikalingi palinkimai tegāli išlengvo diūtā, ramiai kolant švie-sno lietuviškā grožibe, dvāsiai ir gāliā, auginant augstšiasias kiekvieno žmoniškumo jėgas. Liet. išdirbiniu paroda buvo Kovo mėn. Gumbinēje. Perna tām-ligi buvo ten parengta. Truko ta paroda tik kelias dienas. Vienok buvo skaitlingai lankoma; ir svetšiai stebėjosi tais nepaprastais naminiū Lietuviu išdirbiniais, kuriū gana daug buvo, ipatšiai juostū. Taip auginamas šis Lietuviu mokėjimo ir skonio apsiereiskimas. Dāro tai Vokietšiai. Bet prādžia tām padavē be abejonēs, kaip jau tvirtinome Sausio "Jaunime", Drs. G. Sauerwein ir toliau Lie-

tuviai. Gāl tše ira, kaip tūli nori, ir lietuviškos parodos itekme, kur buvo Parizūje 1900 m., bet mūsū krašte pirmiau tik tuo daugiau rūpinosi Giedotojū Draugija ir toliau draugija Lit. literarische Gesellschaft. Vienos Giedotojū Draugijos draugos išdirbiniai vėl, kaip perna Viliūjē iš Lietuviu pusēs, taip dabar iš Vokietšiu su pirmija pažimēta. Gāvo premijas berods ir kelios kitos Lietuvaitės. — Tik mums māžuma ipatinga išrodo, kad sprendžia apie moterišk. išdirbinius viriški. Kažin, iš kokiu atžvilgiū tai dāro? Rodos apie moteriškus išdirbinius teisingai tegāli spresti moteros, o pagal jas ir viriški.

Lietuviū susitelkimas industrijos tikslu.

Visai kitaip dalikai Didž. Lietuvoj. Ten Lietuviai pātis augina visokiu būdu Lietuviu jėgas ir galias. Net pasima dabar ir fabrikas i savo rankas. Kaip giridėti, susitelke keli Lietuviai rengiasi ūkio padargū (mašinū) fabrikā vesti. Berods vienas ar antras Lietuvis ir seniau jau turējo dide savu dirbtuve, bet visa tām draugija tik dabar teatsirādo.

Penktoji Lietuviu Dailēs Paroda Viliūjē.

Kaip giliai eina Lietuviu gyvenimas Didžiojoj Lietuvoj, dār aiškiau matiti iš Lietuviu Dailēs parodū. Buvo šimst jau penktoji surengta. Padāro tai Lietuviu Dailēs Draugija Viliūjē.

O rodomeji veikalai īra vien Lietuviū dailininkū sutverti. Mān teko jau tretšā jū pārodā matfīti. Ir kas kartā īs naujo pasidzgaugiau tuo, kān Lietuviai gāli. Siū metū paroda padārē īpatšiai smāgū īspūdī. Buvo viskas īskabinta vienjoje sālēje. Tokiū būdu tū īvairū veikalū ītekmēs tarsi susigretina, ir pasidāro tvirtesnis, tarsi aiškiau apribotas īspūdis. Toliau ir kiekvieno dailininko veikalai aiškiau stojasi sale kitojo, kadangi, neišbarstīti pu kelis kambarius, juos, pareikus, tuoj gailma perzvelgti. Kuomet tik turēs Lietuvīu dailēs parodos savo namus! Taip šī kartā paroda buvo īpatšiai malonu ziūrētī. Gāl aiškiau kaip kitā kartā jautēsī, jog tše Lietuvīu dailininkū gīvībē atspīpīndī. Viena sālēs dalis buvo īskabinta su visokiais namīnīais Lietuvīu īsdirbinīais moterū ir vīrū, o ne tik austi, megsti-regstī dailfīkai, bet ir drozinētī. Buvo tše ļabai gražīu ir nuostabiū darbū-darbelīu. Apreiškē jie aiškīai, kas īra Lietuvīu skonis. Vienok nēra taip, kaip tūli sāko, būk vien tuose namīnuose īsdirbinīuose tepasīrodanti tikrojī Lietuvīu dailē, patšīu-gī dailininkū dailīkuose jī neesanti matfīti. Tokiose nuomoneš, rodos, neapsīreiškīa pilnas dailēs supratīmas. Namīnīu īsdirbinīu grozībē laikosī senū padavīmī. Vartojami tše rāštai īra ar tiesiog seni tikbīnī-mythīski zenklai ar dīgsnīu eilēmīs nuoduoti ziedū pavīdalai, paveiks-

lū Klētēs Rāktas, kitur netīkraī tulpēmīs vadinamas, ar gāl simboliški jausmū, palīnkīmū zīmīai. Tuos zīmīus suprantā, kas tuos jausmūs, tas mythas ir tt. paģīsta. Ir pasīrenka tuos zīmīus zīmōnīu skonis, kurs īra toks, koks īra tautīs kraujas. Bet nēra tše paduota nīeko īs vīdaus gīvībēs, ir tik tarsi apīlamai tautos grozībēs pajautīmas, o pavienio zmogaus jausmai sale tū darbū laikosī. Bet dailēs veikalai īra visai kas-kita. Jie norī apreikšīti tiesiog sutvertojo gīvībe ir tām, kurs jos nepaģīsta. O ar tā īra lietuvīška ar ne, tai galīma mēģintī tokīus veikalus sulīģināt su kitais īs zīmōnīu parējusīais, kuriuose apsīreiškīa taipojau vīdaus gīvībē, būtent su dainomīs ir pāsakomīs. O tai darīdami aiškīai mātome, jog mūsū Dailēs Paroda īra lietuvīška. īs mātomū veikalū Lietuvīai gīvu balsu tā-riā. Tik reikīa īsgīrst-īsmoktī. Berods ne visur balsai īģīai garsūs. Todēl reikētū ī kelīu dailininkū veikalus tītšīa paģzvelgtī. Šī kartā tā negailma. Rasi padarīsime tai kitā sīkī.

Netekome vieno dailinīko.

Dār turīme pranēštī, jog Lietuvīu paplēšē mīrtīs vienā ļabai īpatīngā dailinīnkā, Mīkalojū Kāstantā Tšurlīanī. Buvo jīs ļabīau mūzikas negu vaīzdīnīnas, vienok īr tokiū ļabai zīmūs. Ir jo vaīzdai, visī surīnkīti, īģīai šīomīs dienomīs, būtent Gegužēs

mēn. pradģioj, īpatīškoj parodoj Vīlnīuje rodomī. Mūzikalīnīu jō darbū nēra daug parģe ī viešumā. Gāl tā dabar nusīduos. — Īģai M. K. Tš. sirģo. Tūli tikēģo jī pasveiksiant, bet 10. Balandģio m. 3. mt. jīs apleido šī gīvenīmā, gīvenes tik 35 metus. Tatšau jīs gana daug gīvībēs īnēšē ī Lietuvīs gīvenīmā. O tai īra ģerīausa paguoda nulūdusiesīems.

Nauji Lietuvīu laikraštīai.

Rodos, Lietuvīai vis aiškīai suprantā šī savo uzģavinī, būtent īnēštī ī tautā uzģstnesius savo gīvībēs reīģinīus. Laikraštīuose vīena zīnutē pu kitos tai patvīrtīna. Visur, kur tik Lietuvīai gīvena, randasi vīs vīenas naujas laikraštīs pu kīto. Be abejonēs reīškīa tai īr dīdī

savotīSkumā, prieģīnumā. Kiekvīenas leidējas norī laikraštī vīsaī pagal savo nuomone turētī. Ir kuone kiekvīenas Lietuvīes beveik turēs pats sau skīrtā laikraštī. Gāl tūli īr māno, kad jū rašīnītī mīntīs īnāntšīuose laikraštīuose perdaug sīaurīnamos, o tām persvarbīos esantšīos. Vīenas īr antras rasi īr trokštā laikraštīo leidēģo garbēs. Bet šīaip ar taip tše būtū, pagailaus noras laikraštī leīsti vīs īra zenklū, jog Lietuvīai pradēda mēģtī savo jausmūs, mīntīs īr palīnkīmus kuo-aiškīai īr platšīau īsreīkštī. Kiekvīenas norī pasakītī, kas jo šīrdīje īra, be jokīu varģīmū īr susīaurīnīmū. īs to atģvīļģo naujū laikraštīū leīdīmas reīškīa, kad dvāsiškojī Lietuvīu gīvībē nuolatai auga.

Vds.

PASIKALBĒJIMAI.

Kaip mums rāšoma, šī "Jauņimo" dalīs tūlīems īpatšīai ģerai patīnka. īs-tīkrōjū jī norī īr rāšītī vīeta, kur mes susīenāme su īpatīģomīs savo reīķēmēmīs, īpatīģais klausīmīs. Todēl īr būģ gēra, kad nesīdrovētū nei vīenas šīson stotīes īr ar klausīmīs ar šīaip kokīais pasākīmīs savo mīnīmā apreīkštī.

Manta. Ar kūdīkus reīkīa mokītī pirmīau vokiški ar lietuvīški Sneķētī? Gīvenu tarp Vokietīsī. Todēl Vokietīsī kalba vaīkelīu bus reīkalinga. O lietuvīški, rodos, vīs dār īsmoks. — īra toks gīvenīmo īstātīmas, kad koks īra kraujas, tokīa turī būtī īr kalba. Lietuvīu kraujo kūdīkīs ļabai neģreitai īsmoksta Sneķētī, kad jīs īs pradģios vokiški mokināmas. Tik tuomet kitāp īra, kad vai-

ķelis ļabai īra gabus. Bet kītī, kartā prie Vokietīsī kalbos prīprārte, lietuvīški tik su dīdģīu varģu beīsmoksta. Īģ būtū smāģinēs sudarkītos. Bet vaīkas pirmīau lietuvīški pamokināmas, ģreitai īsmoksta Sneķētī īr tada trūpmū laiku īr Vokietīsī kalbā īr kītas kalbas īsmoksta. Paģīstū Tīļģēj tūlas Lietuvīu ģeīmīnas. O tūģ vaīkai, kurie īs māģens moktī vokiški Sneķētī, īra ar ļabai vīdūtīnīki pagal ģa-

bumā ar visai kvailutšiai; lietuviškai bandė išmokti, bet nesisekė. Lig smāginės būtū per silpnos. Ir ūra ūeiminū, kurū vaikai, mokinti pirmiau lietuviškai Snekėti, moka dabar gražiai ir lietuviškai ir vokiškai, o ūra be išēmimo protingi, apsukrūs vaikai. Berods gāl padārē tše daug ir atsigimimas. Protingū tėvū vaikai paprastai ir ūra protingi. O kad kitū tėvai nebūtū jau kvaili buve, būtū, nors ir sunkioms sālīgoms esant vaikus mokine pirmiau lietuviškai.

Augštaitis. Kaip tapti drāsniu ir iškalbingesniu? — Drāsos ūra kelios rūšis. Viena ūra tarsi kūno drāsa, kita geismū, tretšioji dvāsios drāsa, kuri gāli būtū dār ir tūleropa. Kūno drāsa tegāli turētū geros sveikatos žmogus. Tojo dirgsnis nėra taip veikiai užgaunamos. Todėl jis nesigāstšiuoja. Gali jām pro ausi ir su šaudikle šauti. Nesušuks kaip silpnādirgsnė bobelė. Tōkia drāsā ūgti norint, reikia dirgsnis stiprinti. O tām patariamū duoti reikalingas tikras rašinīs. — Geismū drāsa ūra platšiai žinoma. Kas ūra labai išigedės ū ko-noris, tas nieko neatbodamas žiūri tai ir pasiekti. Ir jis tiek drāsensnis, kiek jis geismingesnis. Bet reikia gerai suprasti. Geismingas ūra žmogus ir tuomet, kad jis bet-ko ūpikintas, kad jis kerštingas, karššiuoja arba ko trokšta. Tik taip atsirādusi drāsa ūra labai abejotinos

vertibės. Platšiai žinoma, kad sukilo geismai aptemdina protā. Todėl tokiu būdu drāsus žmogus ūra āklas. Ir tēra drāsus, kadangi pavojaus nemāto. O ūs to paprastai išēina prazūtis arba palaimingiausiu būdu — niekai. — Dvāsios drāsa ūra labai augštas ir labai svarbus dailikas. Ir beveik gailu, kad tegali ūsion aplamai apie tū rašiti. Minima drāsa pareina ūs dvāsios didibės bei stipribės. O toji gāli ir turi būtū auginama. Kaip tai galima, sāko prifirimas. Stovint prie kokio statauš krāšto, žmogū dāgna svaigulis apima. Bet tasai dingsta pasitvirtinant su savo sāmone savo vidūje. Taip dvāsios stipribė didēja visas jos galias vadaje tarsi ū krūvā traukiant. Pasiseka tai kuo-geriau, kuo-augštesnē ūra mintis, kurioj dvāsios gālios vienijasi. Dvāsios stiprėjimu kenksmingas ūra žmogus noro suskaldīmas, sakīsime "pasibarstīmas". Net menkiausia dailikā reikia su visa sāmone, visu atsidėjimu atlikti. Ir vis daus žvilgī kreipti ū dailiko vidurī. ūs pradžios tai ne labai gerai pasiseks. Bet kantrumo visuomet reikalauja didi dailikai. O ūs ūra vienas didžiausiujū. — Taip pasistengdami vidūje pastiprėti, pastosime ir iškalbingesni. Tik reikia, norint kān kalbėti, pirmiau tūn dailikā ilgai omenij nešioti, jī tše svarstīti, o pradecant kalbėti visā dvāsios šviesā ū dailiko branduoli kreipti. Jiji apsvartant todėl reikia jau

tūn branduoli visai aiškiai pasistatīti. Tuomet viskas gerai pasiseks. Visuomet viskas augs ūs branduolio.

Tas pats. Kaip pasirinkti tinkamā mokslo sākā? — Galima atsiliepti ū tūn klausimā ūs dviejū atžvilgiū. Kuomet žmogus nori pasirinkti mokslo sākā, jeib vėliau ūs to gerā išlaikimā turētū, tad ir tik vidutinīškā gabumā turėdamas, tepirvālo iširti, kaip geriausiai ir lengviausiai galima pasipelnīti ir tūm pasimokiti. — Kitas dailikas ūra tai, kad žmogus nori mokslo turētū, jeib galētū kuo-geriau tarnauti savo tautai ir žmonijai. Tuomet reikia mėginties, kokiām mokslui ūra daugiausia gabumo ir palinkimo. Nēsa tik tinkamas žmogus gāli kitiems naudingai tarnauti. Bet pagaliaus ir ne menkiaus reikia žiūrētū ū tai, kokia tarniba ligiai dabar reikalingiausia, kokiū mokslu būs galima saviškiams geriausiai tarnauti, ligiai ūtu laiku. Pagal tai tad gāli būtū mokslo saka drāsiai parenkama.

Vienas "Jaunimo" skaitfotjas, gerai pažistās Lietuvū dvāsīškijos ir gyvenimo inteligentijos dārbus Didžiojo Lietuvos aiškina ilgesniame laiške, kad mano pastebėjimai apie Didž. Liet. laikraštšius nesā teisingi. Ipatšiai stāto sākinī apie dvāsīškijos laikraštšius: "Ir viskas ūra apglobta tikībos žodžiais arba nors jausmais" prieš sākinī apie gyvenimo inteligentijos laikrašt-

šius: "Jie remiasi vīriausiai žmogui prigimtu ir Lietuviams labai reikalingu noru stovėti ant savo kojų." — Toksai ilgas laiškakas mūn labai rodosi naudingū. Apšvietšia kartais dailikus ūs pūsēs, ūs kurios ū juos neįvelgiau. Ir noriu vėl pasakīti, kad aš savęs neskaityu neklaidingu. Vienok manau, kad rodos turētū būtū aišku, jog aš kān peikdamas aiškiai peikiu, ir tik ligonio apsirikimus ar šipsodamas ar tik mostelėjimu tepajudinu. Mini-mais sakiniai tenorėjau vīriausius tū laikraštšiu žimius parodīti. Berods kaip aš juos matau. Ir viename ir antrame sakinije gālima rasti ir pagrimā ir papeikimā. Tikībos jausmus skaitau svarbiausia sālīga tvirtām saviškumui ir didiems darbams. Ir žinau labai gerai, kad gyvenimas, vedamas pagal senus padavimus bei senā juo supratimā ūra rimtesnis ir tvirtesnis negu toks, kurs laikosi naujais sumānėjimais. Dār-gi rodosi mūn, kad negalima niekuomet visiš-kai persikirti su praeitimi. O kad tai bandoma, tad išēina nu o-latinis svīrāvimas. Ir priešina jieškoti pilgēs, kol nerasta. O tai kartais ilgai trunka ir padāro daug skausmū ir kenksmū. Vienok tše, kur žmonēs gyvendami pagal senuosius padavimus savo protu menkai, o augštesnēsms savo galioms visai nesinaudoja, bet vangiai paprastu keliu eina tolin, tše labai svarbu ūra protā žādinti. Išeis

daug apsirikimū ir paklaidimū, vienok žmonės pastos saviškesni. O kad dār protas tarneus tikībos jausmāms ir tie jausmai protui, tad žmonės tikrai pakils. Ar Didžiojoj Lietuvoj vienū ar antrū tai dārroma, nebandžiau pasakīti. Dār mār rodos, kad ir Lietuvos dvāsiškija ir givēnimo inteligentija padāro daug gero, bet ir gana dāgnai apsirinka. Ir žinau, kad tie naudingiausiā darbā atliks, kurie pavieni žmogū mokīs visiškai savimi, savo dvāsiška augstībe nusiitikēti. Negaliu dār tvirtinti, kur tai geriau dārroma. Bet didžiu apsirikimu visuomet skaitau tāsīmā asmens ī viešumā. Tik viskār suprasdamas, gāli viskār īsteisinti.

Keleivis. Ar bēra īslike tarp Prūsū Lietuviū tautiniū žaidimū ir šokiū? — Rodos ne. Rods īra žaidžiama, tik sunku atskirti, kas lietuviškos, o kas vokiškos kilmės. Dār-gī "Vienybē Lietuvinkū" (Amerikos Liet. laikraštis) praneša liet. žaidimus surinktus Didž. Lietuvoj, kuriū tūli tikrai īra vokiški. Vartojami tuose žaidimuose Vokietišū žodžiai

tai jau reiškia. Tautini Sokiai rodos visai īšnike īra. — Vienas Lietuviū vākaras bus 2l. Gegužēs, surengiamas Giedotojų Draugijos, Žibuose (prie Šilokartšiamos) Deimo sālėje. Prāsīdēs 4. val. po piet.

Poėžijos vergas. Ar bus spauzdinamos "Jaunime" žinios īs jaunuomenės givēnimo, eilės, apīsakos, ir tt.? — Spauzdīsime, jei tik kiek bus tinkama. O kad ne, tai nors naudosome kaipo materijālā. Labai tokio norētum turēti. Rankraštšius reikia siūsti kaipo, vokiškai tāriant, "Geschäftspapierē".

Lietuvos Mīlėtojas. Ar nesīstute dovanai "Jaunimo" knīgnams aukomis īsteigtams žmoniū apšvietimui? — Mielai. Dār īr īravisi "Jaunimo" numeriai gaudami. Tik norētume, kad reikautū tai knīgnū vedėjai ir savo adresus labai aiškiai parašītū. Neprāšant niekām nesīuntšiamē "Jaun.", īšēmus žinomas mums laikraštšius. Žinome labai gerai, kad nebranginama, kas nereikalaugant sūtoma. Vienok tikime, kad turtingieji knīgnai mūsū žaidėjimu nesinaudos. Vds.

IS leidėjū-rašitojų pusēs.

Nēra visuomet galima, viskār laikraštij pranešti, kas norēta, ir reikia kartais tik tai ī jī dēti, kas mums svarbiausia rodosi, kitā kitām sīkiū palikus. Taip īr godinēl ir tt. turime šī kartā atidēti. Toliau, kaip jau kelis kartus dārēme, ragīnām īs naujo pasirūpinti "Jaunimo" praplātīnimo, meldžiame visū īpatšiai īs Didžiosios Lietuvos ir Amėrikos savo adresus taip gražiai ir aiškiai rašiti, kaip tai tik galima. — Nepriprāte prie Rusū raidžiū, kartais visai neišskaitome, kas rašita. "Jaunimas" siuntšiamas ī namus už 2 M. per metus, ī Didžiąją Lietuvā už 1 Rublį, ī Amėrikā už 60 centū, pavienis numeris už 20 pfīg., 10 kap. arba 10 cent.

Už leidėjus-rašitojus

Martin Aszmutat, Tilsit, Augštoji gatvė 78 (Hohe Str.)